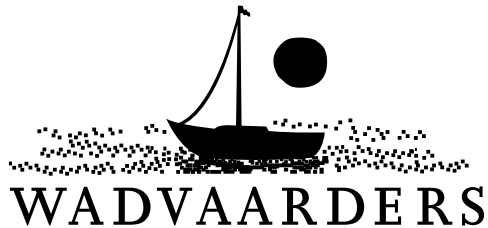

BERICHTEN67

VERENIGING VOOR

VRIJ EN VERANTWOORD

VAREN OP DE WADDEN

NOVEMBER 2007

BESTUUR VERENIGING WADVAARDERS

Maarten Snel	voorzitter	058 2665703
Maike Richards	secretaris	0566 624606
Evert-Jan de Kluienaar	penningmeester	050 3183267
Karel Helder	vice-voorzitter	0515 579433
Hans Detmers	bestuurslid	0515 425335
Gerd Beunk	adviserend lid	0348 434815
Jaap Bosch	aspirant-lid	06 5332652

e-mail: bestuur@wadvaarders.nl of
postbusadres secretariaat

REDACTIE

Martin Berk	030 2732243
Karin Broer	0566-621104
Ulco de Haan	0595 445353

e-mail: berichten@wadvaarders.nl of
postbusadres secretariaat

GRAFISCHE VORMGEVING

Siebe Kuipers 06 50246706

SECRETARIAAT EN LEDENADMINISTRATIE

Vereniging Wadvaarders
Postbus 9524 9703 LM Groningen
Telefoon (10-16 uur) 050 5446004
Fax (24 uur) 0505446103
e-mail: ledenadmin@wadvaarders.nl
vermeld als lid uw lidnummer

ADRESWIJZIGINGEN

Of vragen over contributie betalingen
Graag per e-mail, fax, of brief

CONTRIBUTIE

minimaal € 20,00 per jaar
Postbankrekening 3991305
ten name van Wadvaarders te Groningen

INTERNET

www.wadvaarders.nl
webmaster@wadvaarders.nl Hans Fix

OMSLAGFOTO: Rian Rensen-Bronkhorst
OVERNAME: van foto's en teksten – ook na
publicatie op de Wadvaarderssite – is alleen
toegestaan met bronvermelding en met toestemming
van de fotograaf of auteur.

Wadvaarderswinkel

De postorderverkoop van polo's, t-shirts en tassen is gestaakt. De resterende artikelen worden tegen gereduceerde prijzen verkocht tijdens Wadvaarders bijeenkomsten.

NIEUWE VLAGGEN

Grote vlag 70x50	€ 20,-
Kleine vlag 45x35	€ 15,-

Prijs inclusief verzendkosten.
Bij verkoop tijdens vergaderingen worden verzendkosten á € 2,50 niet berekend.

BESTELLING

Door overmaking op giro 3991305 van het juiste bedrag onder vermelding van gewenste vlag. Vergeet deze vermelding niet en gebruik alléén de voorzijde van een overschrijvingsformulier.

B

Berichten is een uitgave van en voor leden van de Vereniging Wadvaarders en verschijnt viermaal per jaar. Aan de inhoud of het ontvangen van Berichten kunnen geen rechten worden ontleend.

Berichten 68 verschijnt in januari 2007. Tot 9 december kunt u kopij aanleveren. De redactie kan ingezonden teksten inkorten of redigeren

In plaats van Redactioneel

Door Gerke Brouwer

Vandaag –als ik dit schrijf- is de herfst al een eind op streek. Een inleidend zonnetje, om te kunnen aanhaken bij de voorbije zomer. Heeft u ook zo genoten van die heftige Nederlandse zomer? Toegegeven, er waren buien, soms heftige buien. Er waren ook zeer bijzonder zware buien met heel veel wind en uitzonderlijk imposant onweer. Maar meestal scheen een paar uur later weer een zonnetje.

In onze vijf weken op het wad, heb ik maar twee keer een halve dag mijn regenpak aangehad. Waarvan één keer eigen schuld, omdat ik zo nodig stroom mee tegen de wind in moest varen. Ook lagen we een paar dagen verwaaid. Maar dan was er het plezierig gezelschap van nieuwgevonden wadvaarvrienden, een onverwacht en interessant museumbezoek in Emden, of gewoon een dag extra op een eiland met een lange strandwandeling, slenteren door het dorp, een terrasje. Wat ook blijft van al die onstuimige noorden en noordwesten winden, zijn de super zeiltochten. Bijna 40 mijl, over vier wantijen, in één tij. Met een klein beetje rekenwerk, rechtdoor, want voor scharrelen langs de prikken hebben we vandaag geen tijd. Ruim 30 mijl over de Jade met aan het eind gierende stroom tegen, tergend langzaam de Nassau-haven in. Bijna elf knopen op de Eems, gierende stroom alweer, maar dan mee.

Weer thuis, houdt het wat betreft onstuimigheid en wadvaarders niet op. De vereniging communiceert met de leden en de wereld om ons heen langs twee kanalen: Wadvaarders.nl en Berichten. De eerste is in het voorjaar vernieuwd en kent de nodige aanloopproblemen. Veel is gezegd over vorm en structuur, maar waar het om draait, de inhoud, die is nog voor verbetering vatbaar. Het laatste nummer van Berichten hield –vriendelijk gezegd- inhoudelijk niet over.

Wat te doen? Elkaar in de haren vliegen helpt niet. Terug naar hoe het was, is geen optie. De vereniging is veranderd en dus de manier waarop wij met leden en de buitenwereld communiceren. Wij zijn nog steeds die club van ietwat ongrijpbare scharrelaars op het wad, met een drang naar vrijheid en afkeer van regels. Maar wij zijn steeds meer oók gesprekspartner en onderhandelaar voor de wetgever, bestuurders, de natuurbeheerders. Wij dragen bij aan het maken van de regels en worden van de weeromstuit aangesproken op de verantwoordelijk-

heid die daar uit voortvloeit. Die deels door onze partners in dat proces, naar ons wordt toegeschoven. Die partners verlangen ook, dát aspect van de Wadvaarders terug te zien in de manier waarop wij ons presenteren in onze media.

Het bestuur heeft ervoor gekozen daarvoor Wadvaarders.nl tot eerste communicatiekanaal te maken. Dat was voordien Berichten. Daarmee wordt Berichten geenszins tot het tweederangs communicatiemedium van de Wadvaarders. We zijn op zoek naar een heldere eigen functie voor Berichten in de communicatie met en tussen de leden van de vereniging. Alles wat je niet vanaf een beeldscherm tot je wilt nemen, de diepgang van het droogvallen, de aanloop en de stukken voor de ledenvergadering, de verantwoording van het bestuur, de ledenlijst en het extra dikke vakantienummer om mee te nemen aan boord. Heeft u andere, betere ideeën? Vind ons! Wij staan op de cover van dit blad.

Tot slot en dat heeft alles te maken met communicatie. De emoties rond het logo laaien soms nog hoog op. Toen de vereniging dat drie jaar terug veranderde, is getracht daarmee uitdrukking te geven aan de veranderingen die de vereniging zelf doormaakte. Dat maakt het voorgaande logo niet oubollig, het maakt het nieuwe nieuw. Mooi of lelijk, het is niet aan de orde. Wie heeft daar trouwens verstand van? Zoals u ziet. Zomer 2007 staat bij ons in de boeken als aangenaam onstuimig.

In deze Berichten:

- 3. In plaats van redactioneel
- 4. Bericht van de voorzitter
  - x. Deens wat?
  - x. Eindevaluatie komt er aan
  - x. Bestuur ondertekent convenant
  - x. Veranderingen
  - x. Nestgevoel op het wad
  - x. Vast!
  - x. (Met) Snel het wad op
  - x. Verwachting voor de komende dagen: N tot NW, toenemend zes tot zeven
  - x. Nieuwkomers
  - x. Rondje Engelsmanplaat
  - x. Onze ervaringen met poolankers op het wad
  - x. Simonszand

Bericht van de voorzitter

Door Maarten Snel

IMAGO EN COMMUNICATIE

De Wadvaarders, dat is toch die club van platbodemvaarders, geitenwollen sokken, vrijgevochten het Wad op, inmiddels aardig vergrijsd? Het zal je maar gezegd worden. Als je zo'n type club wilt zijn, dan is daar niks mis mee. Wil je andere aspecten van je vereniging in de schijnwerpers krijgen, heb je toch een probleem. Een paar jaar geleden was dat aanleiding om onze positie in het wereldje op en rond het wad en ons imago onder de loep te nemen. De vragen die wij toen stelden: Welke plek hebben wij nu, welke plek willen wij innemen, hoe brengen we dat over?

De belangrijkste uitkomsten zijn bekend: Wij zetten onszelf op de kaart als de vereniging van vaarders op het wad die verantwoord met de waddennatuur omgaan en daarmee hun vrijheid waard zijn. We profileren ons als bruggenbouwer tussen recreatie en natuur; als deskundige en betrouwbare partner in het waddennetwerk. We zoeken de verbinding met natuurbeschermers en terreinbeheerders, brengen onze ideeën in, behartigen onze belangen, zijn bereid daar actie voor te voeren. Meer dan eens nemen wij het initiatief. Het accent is weliswaar verschoven van actievoeren naar overleg en onderhandelen, maar zolang de resultaten er zijn, is dat een goede strategie. En wat die platbodems betreft: Ongeveer de helft van onze leden vaart met een platbodem; er scharrelen dus heel wat andere types rond in onze vereniging.

Deze profilering uit zich onder meer in de folder over onze vereniging, gericht op alle leeftijdsgroepen. Een ander resultaat is het nieuwe logo, waarin de platbodem is vervangen door een algemeen -zij het wat vaag- scheepstype. Dat logo is niet onomstreden, vooral als het gaat om de vlag. Gelukkig zijn er naast de vlag met het nieuwe logo ook nog voldoende "nostalgische vlaggen" beschikbaar.

Het actualiseren van onze communicatiemiddelen is de volgende stap. Zowel Berichten als Wadvaarders.nl zijn geen op zich staande eenheden meer, maar vallen onder verantwoordelijkheid van het bestuur. In de praktijk heeft dat nauwelijks consequenties. De redactie opereert nog steeds vrijwel autonoom. Alleen in uitzonderlijke situaties trekt het bestuur de verantwoordelijkheid voor de berichtgeving naar zich toe. We spreken regelmatig met de redactie over wat deze vorm van "bedrijfscommunicatie" inhoudt. Dat zijn altijd constructieve gesprekken met een grote mate van consensus.

Naar buiten toe is niet alleen het nieuwe logo een zichtbare verandering. Ook de opzet en vormgeving van Wadvaarders.nl is ingrijpend gewijzigd. Varen, natuur en mensen zijn beeldbepalend bovenaan iedere pagina. De inhoud is verdeeld in vier V-hoofdstukken: Vereniging, Varen, Vrij en Verantwoord. Achter de schermen is een uitgebreide redactie actief, met een eindredacteur en een webmaster. Er zijn 'informanten' buiten onze vereniging gevraagd hun inbreng, vanuit hun perspectief, voor plaatsing aan onze redactie aan te bieden. Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en Rijkswaterstaat willen graag van dat aanbod gebruik maken. Uiteraard verwachten we de grootste informatiebron binnen onze vereniging: de leden en het bestuur leveren ook zo hun bijdrage. Enkele leden zijn daar zeer actief in en dat komt de kwaliteit van de site zeer ten goede.

De wijzigingen van Wadvaarders.nl verlopen niet zonder slag of stoot. De redactie zoekt steeds naar verbeteringen. Het beeldmateriaal kan eenvoudig worden aangepast. Meer vaarbeelden op de site? Minder mensen en meer schepen? Een seizoensgebonden homepage? Allemaal mogelijk, maar ter vergroting van herkenbaarheid en eenduidigheid staat een aantal zaken vast. Zoals de kleurstelling en de indeling in de V-hoofdstuk-

ken. Dat leidt tot verheldering, maar het zoeken naar informatie verloopt nog niet zonder problemen. Natuurlijk is het de bedoeling om de helderheid in de structuur te optimaliseren en het zoeken te vergemakkelijken. Er zijn zonder meer verbeteringen denkbaar,. Er wordt hard aan gewerkt en gelukkig overheersen de positieve reacties op de vernieuwde Wadvaarders.nl.

Graag nodig ik, namens het bestuur, alle leden uit met ons mee te denken over de ingezette veranderingen. Eén ding is echter duidelijk: Terug naar vroeger kan niet meer.

Deens wat?

Tekst en foto Eilard Jacobs

In mijn bestuursperiode heb ik wel eens geprobeerd om uit te zoeken of we behalve ons Duitse zusje ook een Deens zusje hebben (als Wadvaarders). Of in elk geval een vereniging die in naam die rol zou kunnen vervullen, want dat doet het zo leuk bij inspraak op de trilaterale ministersconferenties over het Waddengebied. Nu ik zelf in het Deense Waddengebied heb rondgekeken, weet ik hoe het komt dat ik zo'n vereniging nooit heb kunnen vinden; Denemarken is een wadvaarontwikkelingsland. O zeker, ze hebben

Wadden compleet met eilanden, en varen kunnen ze als de beste, maar niet op het wad, dat moeten ze nog ontdekken. Nou ja, van Esbjerg naar Fanø wordt wel gevaren. Maar dat is ongeveer de afstand tussen Nessmersiel en Baltrum, dat kan je toch geen Wadvaren noemen? Toch is er best wat mogelijk, de monding van de Ribe is net Noordpolderzijl, maar dan met de mogelijkheid om binnen te liggen en door te varen naar een oud stadje (alleen moeten ze de brug in rondweg om Ribe nog even beweegbaar maken).

ZENDINGSGEBIED

Ook in Denemarken is het Wad natuurgebied. Aan menselijk medegebruik, zoals dat zo mooi heet, doen ze ook. Op de stranden zelfs zo dat de Denen (nou ja Denen, je ziet vooral Duitsers) er met hun auto op mogen. Dat is nog eens wat anders dan het voorzichtige manoeuvreren van de Terschellingiers om 's winters met hun 4wd op het strand te mogen blijven rijden. Waar op het strand dus ongeveer alles mag wat God verboden heeft, mag op het wad juist weer niets, niet eens wadlopen. Beprikte geultjes zijn er ook niet. Toch staat er een keurige strakke prikkenrij. Die markeert de 'ebbevej' waarover een soort Vliehors-expres naar het eiland Mandø rijdt. Die Denen hebben het echt niet begrepen, prikken op de hoogste plek en dan voor wegverkeer! Kortom dit is zendingsg gebied voor Wadvaarders. Met een klein groepje actieve Denen kunnen

Haven Ribe

we de boel eens lekker wakker schudden. Vooral actieliefhebbers kunnen hun hart ophalen. Je mag op het Deense Wad niet eens wadlopen, dus droogvallen en erecodes en zo zijn helemaal vloeken in de kerk. De eerste actie ligt trouwens erg voor de hand. Samen met onze Duitse en Deense lotgenoten, gaan we de dam naar Rømø doorgraven. (De dag ervoor hebben we generale repetitie gehouden met de dam naar Sylt, want ook in Duitsland is nog zendingswerk te verrichten.)

NOG MEER PLANNEN

Vervolgens zijn er natuurlijk nog de nodige Deense Dellewallen die bezet moeten worden en zijn er leuke uitwateringsgeultjes waar nog geen Zielhoes achter de dijk staat. Op één punt liggen de Denen trouwens wel voor, ze zijn fanatieke sportvissers die heel wat maaltjes tussen het slik weg halen. Uiteindelijk zullen de Denen de bijzondere waarde van het Wadvaren dan ook gaan leren kennen. Op de trilaterale ministersconferentie zullen de gezamenlijke Deens-Duits-Nederlandse wadvaarders dan enthousiast worden begroet als cultuurbewaarders van het Traditionele Wadvaren.

Nu zult u misschien afvragen of wij op het Deense Wad gewadvaard hebben. We kijken wel uit! Met ons zeeschouwtje over de Noordzee zeker. Nee, we waren er als landkrabben.

Eindevaluatie komt eraan

Door Martin Berk

Op de jaarvergadering sprak voorzitter Maarten Snel nog over moeizame processen bij de overheid die de eindevaluatie van de droogvalregeling zouden vertragen. En inderdaad ... we hebben al lang niets meer gehoord. Komt-ie er nog de eindevaluatie en wat staat er dan in. Uit de

woorden van Maarten Snel maken we op dat er toch wel heel wat verschillen van opvattingen bestaan tussen de partijen die bij de regeling betrokken zijn. Vaak gaat het nemen van besluiten door de overheid dan niet zo snel. Echter, volgens Roland Wijmenga, coördinator van dit proces en tevens opsteller van de eindevaluatie, ligt het daar niet aan. :“Het is gewoon een kwestie van prioriteiten en die lagen de laatste maanden ergens anders”. Hij moet de evaluatie schrijven en had het even te druk met andere zaken. Maar, zo verzekert hij: de definitieve versie van de eindevaluatie is bijna klaar en er ligt binnenkort een uitnodiging aan de partijen voor verder overleg. En....? vragen wij nieuwsgierig. Hoe gaat-ie eruit zien? Volgens Wijmenga is de overheersende mening in de eindevaluatie dat we “de proef als redelijk geslaagd kunnen beschouwen”. Dat is goed nieuws voor alle wadvaarders. Wijmenga verwacht dat de Erecode de basis zal worden van een handhavingsprotocol. Maar dat laatste kost hem wel hoofdbrekens. Op de jaarvergadering van de vereniging kon men hem al horen over zijn twijfel omtrent het hardmaken van de Erecode voor de rechter. Het zou volgens hem al een eerste winstpunt zijn als er voor het handhaven op de Waddenzee slechts één officier van Justitie komt. Wijmenga is daar optimistisch over. Iets minder optimistisch is hij als men besluit tot een wetgevingstraject door het Ministerie van LNV. Dat gaat zeker twee jaar duren, nog los van mogelijke interventies van de Tweede Kamer. Kan het afgedaan worden met een bestuurlijke richtlijn, dan kan het OM snel klaar zijn. Maar niet getreurd, zolang er geen andere regeling is, blijft de Erecode voor de komende vier jaar van kracht. Daar kunnen we wel even mee vooruit.

Bestuur ondertekent convenant vaarrecreatie

Door Martin Berk

”Beleving van de natuurlijke en landschappelijke kwaliteiten is een belangrijke economische kans, mits de kwaliteiten goed worden beheerd. Daarmee is er voor behoud en ontwikkeling van de kwaliteiten van de Waddenzee ook een economisch argument. Verantwoorde beleving onder leiding van brancheorganisaties en ondernemers met verstand van zaken draagt bij aan een versterking van de regionale economie. De vaarrecreatie op de Waddenzee is een hoogwaardige vorm van ecotoerisme met een grote sociaal-maatschappelijke betekenis die extra ontwikkelingskansen biedt.”

Dit is zomaar een citaat uit Beleven en Bewaren. Convenant Vaarrecreatie Waddenzee. Naar een integrale kwalitatieve beheersing van de vaarrecreatie op de Waddenzee, vers van de pers op de mat van het bestuur. Zo'n zin zou toch bijna uit de doelstellingen van de Vereniging van Wadvaarders gehaald kunnen zijn.

NOG EENTJE:

”De recreatievaart op de Waddenzee is bij uitstek een manier om natuur en landschap te beleven en draagt zo bij aan een groter draagvlak voor de bescherming en behoud van de waarden van het Waddenzeegebied. Veel recreatieorganisaties hebben de 'Afsprakennotitie droogvallen' ondertekend terwijl ze de bijbehorende Erecode ondersteunen en uitdragen. Daaruit blijkt hun grote betrokkenheid bij het wel en wee van de Waddenzee en tegelijkertijd weerspiegelt die opstelling het besef dat mogelijke verstoring door hun aanwezigheid moet worden voorkomen.”

Een citaat waaruit blijkt dat de opstellers van het convenant aandacht hebben voor de Erecode en deze ook zien als passend in een goed concept van vaarrecreatie op de Waddenzee.

Het convenant is een uitvloeisel uit de derde PKB waarin de overheid vastlegt dat, als de betrokkenen niet zelf een convenant regelen over verantwoord recreatief varen op de Waddenzee, de overheid met nadere richtlijnen komt. Bij-

voorbeeld een maximum aan het aantal ligplaatsen. Dat willen de gemeenten op de waddeneilanden natuurlijk niet. De waddenhavens willen graag nog wat uitbreiden. Dat is het streven van de Stichting Jachthavens Waddeneilanden.

GOEDE TOON

Het convenant ademt een goede toon. Het valt wel mee met de druk van de vaarrecreatie. Die is de laatste jaren niet substantieel toegenomen, maar men verwacht wel een lichte toename. De toename op de Waddenzee komt vooral van de toename van de vaarrecreatie op het IJsselmeer. En dat komt door de toename van de havenfaciliteiten en voorzieningen in dit vaargebied. Ook blijkt uit het convenant dat het grootste deel van het vaarverkeer plaatsvindt in het westelijk wadengebied en dan alleen nog in de vaargeulen. Voorbeeldig gedrag van de beginnende wadvaarder. Het grootste deel van de vaarrecreatie, zo blijkt uit de cijfers, is vooral gericht op langdurig verblijf op de waddeneilanden. Niet zo vreemd dus dat de havencapaciteit naar de wens van de wadgemeenten uitgebreid wordt. Overigens is wel onderkend dat de capaciteit niet berekend moet worden op de hoogtijdagen van juli en augustus, maar op de drukte in voor en naseizoen. Een goed standpunt is dat, maar dat leidt er toch wel toe dat de gewenste capaciteit tot 2010 groeit van 1043 naar 1530 plaatsen. Sommige Wadvaarders krijgen het dan benauwd, want dat betekent meer vaarverkeer op de Waddenzee en daar maak je maar slapende honden mee wakker. Waar blijft dan de rust. Die vrees is niet zo terecht want er zijn nou eenmaal maar heel weinig Wadvaarders die durven afwijken van de gangbare routes. En het is ook niet de verwachting dat juist hun aantal ineens zal toenemen.

AMBITIEUS

Het convenant is ambitieus in het uitdragen van de Erecode en de rol van de Wadvaarders en BBZ in het handhaven ervan. Men gaat ervan uit dat er nog meer ingezet wordt op communicatie, fol-

ders, voorlichting dan we al doen. De BBZ wordt stevig aangesproken op de verantwoordelijkheid van de charterschippers voor hun opvarenden. Ook is in het convenant een uitgebreid systeem van monitoring opgenomen van de maatregelen. Het melden van verstoringen zal worden uitgebreid. Het voorstel van het aanstellen van Wadwachten, met name hun voorlichtende rol, wordt toegejuicht.

Het bestuur dat toch vaak bij de leest van de schoenmaker blijft, meent dat het verantwoord is dit convenant mee te ondertekenen en uit te dragen, hetgeen gezien de strekking van de visie uit het convenant geen gekke gedachte is. Het leidt tot een pragmatisch bondgenootschap tussen de waddenhavens, de recreatielobby van de waddeilanden en de Vereniging Wadvaarders. Wie had dat kunnen denken.....!

Veranderingen

Tekst en foto's Rian Rensen-Bronkhorst

Eindelijk worden de plannen op Vlieland werkelijkheid, en staat na de nodige procedures aan de haven van Schiermonnikoog de langverwachte nieuwe toiletaccommodatie. Het aardige van beide eilanden is voor mij dat ik ze alle twee zo'n vijftig jaar geleden voor het eerst leerde kennen.

VLIELAND

Op Vlieland was ik voor het eerst in 1955 met mijn ouders. De veerboot heette toen ook al 'Vlieland'. Eenmaal zelf bootbezitter geworden, hebben we hem nog jarenlang als partyboot bij Muiderberg zo ongeveer onder de Hollandse brug zien liggen.

In mijn herinnering legde de veerboot toen aan langs een houten steiger voor de rij huizen waarin nu onder andere de VVV te vinden is. Van een jachthaven herinner ik mij niets. Na aankomst fietsten we naar het Posthuis dat in die tijd een

eenvoudig pension was. Je zorgde zelf voor het ontbijt en de lunch, de warme maaltijd werd door mevrouw Cupido bereid en uitgeserveerd in een schuurtje naast het Posthuis.

De hele sfeer op het eiland was in die tijd simpeler en minder pretentius dan nu. Er waren wel veel 'badgasten' maar niet in de aantallen van nu. Je kon eigenlijk overal op en rond het eiland gaan en staan waar je wilde. Van die vrijheid zijn mij vooral de natuuronderzoekjes met een spontaan gevormd groepje leeftijdsgenoten in de omgeving van het Posthuis bijgebleven – dat was nog eens andere koek dan de excursies van nu onder leiding van Ko de Boswachter en zijn consorten. Zelfstandig iets onderzoeken is toch veel leuker én leerzamer dan het consumeren van hapklare kennisbrokken.

Mijn tweede bezoek aan Vlieland was bijna dertig jaar later met onze eerste eigen boot, een Compromis 720. Dat was in die tijd zo ongeveer het gemiddelde formaat voor een boot! Er konden toen dus heel wat meer schepen een plaats vinden in de jachthaven dan tegenwoordig. Toch was ook toen de haven geregeld overvol, misschien wel omdat de haven van Terschelling uit slechts een drijvende steiger bestond. (Die steiger ligt nu nog in Ameland langs de oude veerdam.) Het huidige havenkantoor vormde in de jaren tachtig de hele havenaccommodatie. Er was maar één havenmeester, Harm Wortel. De vraag of de waddendijk toen ook al zo hoog was, blijft me bezighouden.

De tijden veranderen, de lat komt steeds hoger te liggen, het nieuwe toiletgebouw voldoet niet meer, het wordt veiliger geacht als de schepen niet meer langs zij liggen maar met de kop naar de steiger met vingersteigers ertussen. Dat betekent dat de haven, hoewel een heel stuk groter, niet aan meer schepen een ligplaats kan bieden.

De huidige havenmeesters, Lammert de Graaf, Cornelis de Jong en Patu de Nijs, zijn blij dat na de nodige strubbelingen vanwege bezwaarschriften de schop nu eindelijk de grond in gaat.

Met de geplande nieuwe indeling zijn ze niet onverdeeld gelukkig. Om te beginnen lig je bij de toch meest voorkomende westelijke winden met de wind van opzij.

Zelf heb ik nog wat andere bezwaren als de uitvoering, zoals beweerd wordt, net zo gaat worden als op Texel. De vingersteigers daar vind ik akelig wankel. Je ziet ook vaak dat in de ruimte die voor twee schepen bestemd is maar een schip ligt. Wij zijn niet de enigen die hun boot nauwelijks naast een ander schip durven te schuiven want je weet helaas nooit precies hoeveel ruimte nog beschikbaar is.

Verder hoop ik heel erg dat er ook nog een bordje af kan dat een redelijke maximumsnelheid aangeeft. Hopelijk stuift dan de douane minder hard de haven binnen. Dat ik door hun inspanningen op het gebied van de 'War on drugs' en de 'War on terror' tijdens het koffiezetten niet afschuwelijk verbrand ben, was meer geluk dan wijsheid!

SCHIERMONNIKOOG

Een of twee jaar na mijn kennismaking met Vlieland en met zelfstandig uitgevoerde natuuronderzoekjes ging ik naar een NJN-kamp (NJV: Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie) op Schiermonnikoog. Het vertrek was vanuit Oostmahorn, het Lauwersmeer was toen nog Lauwerszee en dus een deel van de Waddenzee. Je kwam aan bij de dam waaraan nu de jachthaven ligt en er was geen hoge dijk langs de waddenzee.

Het was een fantastische vakantie. Altijd een lange broek aan en laarzen aan de voeten want we waren niet weg te slaan van de kwelder en het wad. Bij thuiskomst leverde dat het com-

mentaar op dat het vast een mislukte vakantie geweest was want ik was helemaal niet bruin geworden. Dat ik altijd kleren aangehad had en bijna voortdurend met mijn hoofd naar beneden had geleefd, vormde een bron van afgrijzen.

Ook op Schiermonnikoog zijn we voor het eerst met onze Compromis 720 geweest. We denken dat de haven toen smaller was dan nu en dat ook hier de dijk niet zo hoog was als nu. In ieder geval werd de haven aan de oostzijde afgeschermd door een wand van rijshout. Of de toiletwagens op de oude veerdam stonden of aan de noordzijde weten we niet meer.

Het havenkantoortje stond altijd te schudden in de wind, de tand des tijds knaagde aardig aan de wagens, er moest iets gebeuren. Daarom kwamen de plannen om een permanente toiletaccommodatie te bouwen – een terp met daarin wc's en douches, bovenop een restaurant van bescheiden afmetingen, annex havenkantoortje – niet uit de lucht vallen. Helaas heeft het heel lang geduurd voor deze plannen werkelijkheid werden. Er zijn ook Wadvaarders die zich hebben laten verleiden tot het zetten van een handtekening 'tegen', iets waarvan ze nu vinden dat het ten onrechte was. Want zeg nu zelf, dat de steigers enkele jaren geleden waren vervangen, was al een hele verbetering. Hebt u trouwens opgemerkt wat een simpele maar doeltreffende oplossing daar gevonden is om te voorkomen dat de eindenvan de waterslangen vervuilen? En het bouwwerk dat er nu staat, kan de toets der kritiek zeker doorstaan, al is de haven nu wel zijn stoere en simpele uitstraling kwijt. Maar het karakter van echte waddenhaven lijkt zeker behouden gebleven. Dat kun je bepaald niet zeggen van de zo geprezen nieuwe haven

van Texel. Daar missen wij tegenwoordig wel heel erg de gezellige sfeer van het oude clubschip en het contact met de andere delen van de haven: het meest spectaculaire toiletgebouw van het wad dat helaas wel bij de ongezelligste haven ligt, om nog maar te zwijgen van de herrie van de windmolens.

WAT EEN CONTACT MET HET WAD!

Toen we op weg naar de Oostzee langs Schiermonnikoog voeren, viel op dat het nieuwe gebouw vanaf de Waddenzee nauwelijks is te zien. Eigenlijk zie je alleen het witte boeiboord. Misschien voorziet de natuur de donkergrijze terp op den duur nog van een groen waas. En de mensen die het vanaf de landzijde geen mooi gezicht vinden, moeten dan maar een donatie doen voor een aardig vegetatiedak. Zo'n dak kost nauwelijks meer dan een 'knap' schildertijtje. Ze zouden ook eens op het terras kunnen plaatsnemen om vanaf die plaats over het droogvallende de wad te kijken, ik weet geen mooiere plek!

De haven blijft natuurlijk onbeschut, dat is tegelijkertijd ook de charme van deze haven.

ning voor de bouw verstrekt is. Het beetje licht dat de haven produceert zou zeer natuurverstorend zijn. Met de vogel- en habitatrichtlijn in de hand kun je als 'beroepsbezwaarmaker' dit soort absurditeiten afdwingen. Deze voorwaarde doet trouwens behoorlijk hypocriet aan als je ziet hoeveel licht de nieuwe veersteiger de hele nacht het hele jaar door produceert, om nog maar te zwijgen over de zee van licht bij Lauwersoog. De familie Visser die nu de haven pacht, is best bereid de nodige aanpassingen te doen om de hoeveelheid licht tot een minimum te beperken zoals zo weinig mogelijk verlichting met eventueel bewegingssensoren en maximale afscherming. Laten we hopen dat het mogelijk is hierover overeenstemming te bereiken. Want wat is er mooier dan een voorjaars- of herfstbezoek aan deze waddenhaven die de bezoekers het grootst mogelijke contact met het wad te bieden heeft van alle Nederlandse waddenhavens.

De vogel- en habitatrichtlijn zou ook nog wel eens voor de nodige problemen kunnen zorgen als de dwergsterns die nu zo leuk tussen het einde van de steigers en de steenstort vis-

Gelukkig is havenmeester Guus Kok altijd zeer behulpzaam bij het aanleggen. Het is jammer dat je er maar van 1 mei tot 1 oktober terecht kunt, want alleen in die periode mogen het restaurant en het havenkantoor open zijn. Dat is een van de voorwaarden waarop de vergun-

sen, mochten besluiten dat de vlakke vlakbij de dijk een goede broedplaats is – het ziet er daar uit als een geschikt biotoop. Je moet er liever niet aan denken dat je daarom niet meer aan de oostzijde van de haven zou mogen droogvallen.

Nestgevoel op het wad

Door Martin Berk

*Wanneer je een schip wilt bouwen,
breng dan geen mensen bij elkaar
om hout aan te slepen, werktekeningen
te maken en taken te verdelen
maar leer ze verlangen naar de eindeloze zee
Antoine de Saint-Exupéry*

Zou het lukken? Een week varen op het Wad met vier collega's. Met vier mensen die ik wel al heel lang ken, weliswaar alleen in werkrelatie, maar dan toch wel een zeer goede werkrelatie. Zou het ook lukken in een 9 meter zeeschouw, met ruim vier, krap vijf slaappleatsen, een grondoppervlak van 5 vierkante meter, in weersomstandigheden die niet te plannen zijn? Wij wadvaarders weten dat het weer een zeer geoliede sociale machinerie in het honderd kan laten lopen. We zijn weliswaar van Nidos, (jeugdbescherming voor vluchtelingen), wat zoveel betekent als 'nest', maar zou het 'nestgevoel' ook werken als het een beetje tegenzit?

Wat het gezelschap nog verder bindt is het ontbreken van enig wadgevoel. Slechts één opvarende Albert (54 jaar en projectleider), is gewend elk jaar Oerol te bezoeken met een bevriende Noordzeekielfootschipper. De rest van het gezelschap heeft geen wadervaring, is er nog nooit geweest en heeft ook nog nooit zo lang op een zeilboot gezeten. Juist, een uitdaging.... dat is het!

Even voorstellen: Elsbeth (40 jaar en juriste), moeder van twee schatten van kleine kinderen, de laatste jaren niet of nauwelijks alleen van huis geweest. Daarom heeft ze er nu extra veel zin in. Aalze, (46 jaar en controller), Fries van huis uit maar nog nooit een boot van binnen gezien, maar ook zelden of nooit weggeweest van partner John. Ik heb 'm modder en verse kokkels voorspeld. Hij kan zich er niets bij voorstellen. En dan Anneke (48 jaar en opleidingsdeskundige): veel zeilervaring van heel vroeger op een BM, maar in de loop van de jaren in Brabant terechtgekomen en daar gaan dan de

goede zeilbedoelingen. In de aanloop naar deze expeditie heb ik haar heel blij kunnen maken met het boekje van Wim Geradts. Als er één plussenzeiler in een week getransformeerd is tot Wadvaarder, is zij het wel. Geheel vernieuwd in zeilpak kwam ze aan boord. Voor de rest had ik nog wat oude regenkloffies bij elkaar geraapt. Albert en Elsbeth in een duopak: regelrecht uit een folder van de ANWB.

HET BEGIN

We komen bij elkaar in Harlingen. De kinderen van Elsbeth krijgen niet genoeg van tikker-tje door het voorluik. De jongste, in zwemvest met fluit heeft de smaak helemaal te pakken. Hij moet snel afscheid nemen van zijn moeder want de schotten gaan dicht vanwege springtij en hoog water en we moeten maken dat we de Noorderhaven uitkomen.

Eerste dag, een mooi windje voor Ameland. Beoogd is het wantij voor Ameland. En al snel een mooie test voor een wakkere bemanning. Net even voorbij het Abt, begeeft de ankerlier het en dondert met een groot geraas het anker in het water. Dat vereist even wat soepel samenspel. Zeilen naar beneden, ketting met de hand inhalen, subtiele motorbewegingen. Inwerken met de motor is er niet bij. Het duurde even voor Anneke in de gaten had dat alleen gas geven niet genoeg is, de motor moet ook in zijn werk gezet worden. De verf in mijn verhaalkam is er helemaal af, maar dat is een zorg voor de 'winterdag'. Anker in en de hele reis op het dek geborgd.

Albert's gezicht is een beetje betrokken want het lijkt erop dat we de optie Terschelling (Oerol, zijn favoriet) voorgoed achter ons laten. Als we nu niet te ver doorgaan, bedenk ik, kunnen we altijd de volgende dag weer terug, afhankelijk van wind en tij. Hij trekt gauw weer bij met dit vooruitzicht. In een opwelling besluiten we voor anker te gaan in de Ballumerbocht. Het water valt snel, ik kan nog net een stukje uit de geul,

maar daar kan ik een eerste proeve geven van vastvaren in de prut. Zachtjes de motor vooruit en al snel liggen we vast in het Ballumer slik. Het duurt even voordat ze het doorhebben. De motor draait maar we komen niet meer vooruit. ‘Wanneer liggen we nu stil...?’ De waterlijn loopt snel terug, links van ons lopen vier jonge lepe-laars. Ik wijs de mensen op eervol Wadgedrag. Maar niemand heeft de ambitie de boot te verlaten. Jammer, want ik had de modderpartij graag meegemaakt. Ik ga zelf met het anker te water en sta tot dijbeen in de modder (en dat zijn hoge dijbenen). Ze vinden het prachtig. Ik krijg echter de hele week de modder niet meer onder mijn teennagels weg. Het is de eerste droogvalbeurt. Ze kijken hun ogen uit. Maaltijd is perfect, we eten in de kuip en we hebben een ondergaande zon. Niet slecht voor een eerste Waddenavond. We gaan de slaappleatsen verdelen. Het echt-paarbed krijgen Elsbeth en Anneke. Aalze mag zich inrollen in de meest claustrofobische slaapplek: de dwarskooi en Albert mag onder de dek-tent in de kuip. Hij is de grote gelukkige want de hele week blijkt het mogelijk om in de kuip te slapen. Hij krijgt de ankerwacht er gratis bij, maar is de koning te rijk.

RUSTIG DAGJE

Het opkomende water zorgt de volgende morgen voor een prachtig waterspel van stromingen en wervelingen rond de boot. Albert krijgt zijn zin, nauwelijks wind dus we motoren terug naar Terschelling, toeristische route door Blauwe Balg, honderden zeehonden onder handbereik, de prachtige kustlijn van Terschelling. Rustig dagje, iedereen mag wat oefenen aan de helmstok. Tijd genoeg voor een hap tussendoor. De bemanning wil douchen dus we gaan de haven in. Vier rijen dik liggen is tenslotte ook een belevenis. Ik vind het niets, die drukte op Terschelling. Oerol maakt er een ander eiland van. Aalze heeft onderweg al geoefend met beleggingsknopen en zorgt voor de stootwillen. We maken een snelle draai en liggen mooi aan de buitenkant, kunnen we snel weg als het moet. Veel bekenden in de haven, de voorzitter die een plekje heeft bij de voormalige secretaris. We bespreken op de steiger even de laatste ontwikkelingen rond site en Berichten. We zien onze webmaster en ik bedenk me dat ik vergeten heb om onze Wadvaardersvlag te hijsen. Even aan denken morgen. Ik krijg de bemanning aan mijn favoriete gerecht op Terschelling: Kantonese rijsttafel bij de Chinese Muur.

IEDEREEN EEN TAAK

De volgende dag hang ik de verrekijker om Elsbeths nek, leg de beginselen van de zeekaart uit, wijs wat betoning aan en zet koers naar het Oosterom. Anneke mag aan het roer. We hebben een voordewindse koers. Ik zet de kluiver erbij, de fok te loevert aan de vaarboom, mooi klusje voor Aalze om de boom recht te houden. Albert mag weer voor de happen zorgen. Iedereen is onder de pannen. Anneke is wat zenuwachtig over de juiste koers. Vraagt elke 10 minuten de bevestiging van de juiste route. Elsbeth is duidelijk over de juiste koers. Afsnijden mag binnen bepaalde grenzen. Als ze de boot ineens stevig naar het zuiden stuurt, kijk ik toch maar eens over de rand van de kuip. Elsbeth gooide even de twee vaarwaters Oosterom en Zuid Meep door elkaar en koerste recht op De Grootte Plaat af. We kunnen het hebben.

Met stroom en wind mee en de koers recht op Ameland, zijn we weer heel snel bij de Blauwe Balg. Met het hoge water komen we dicht langs de zeehonden. We zitten eerste rang.

Onder Ameland valt de wind weg en tuffen we langzaam tegen de stroom in. Het is warm en er kan gezwommen worden. Ik leg een lijn uit en om de beurt mogen ze afkoelen. Met stroom tegen en zwemmers aan de lijn achter de boot, varen we langzaam achteruit. Beetje spelenvaren. Voor de avond wordt wind 5-6 voorspeld. Ik leg de keuze haven in dan wel ankeren aan ze voor en de bemanning wil graag Ameland op. Het terras lokt. We maken een mooie beweging en we komen langs een Ovni te liggen. Mijn intussen perfect ingespeelde bemanning zorgt voor een vlekkeloze landing. Dat dit niet altijd vanzelfsprekend is, bewees even later een buurman die de stroom in de haven onderschatte en met een rotklap op een mooie nieuwe aak stuitte.

Mijn gasten kijken hun ogen uit op Ameland. Nes is uitgestorven, we hebben een heel terras voor onszelf en kunnen nog net voor sluitings-

tijd een avondborrel krijgen. Door de rust heeft Nes iets poppendorperigs, alsof je in het Openluchtmuseum loopt. Voor de collega's gaat een wereld open. Ik leg uit dat het er hoog zomer wel heel anders uitziet, maar in voor en naseizoen is een lang weekend op Ameland wel een heel aantrekkelijke optie, vinden ze. Onze Ovni buurman is zichtbaar geamuseerd door ons gezelschap. Vraagt zich af hoe het gezelschap in elkaar steekt. Is onder de indruk van de sfeer. Er wordt veel gelachen, lekker gegeten en gedronken. 'Jullie zijn een leuke club'. Een mooier compliment kan hij ons niet maken.

WEER VERDER

Die nacht trekt de wind aan. De vertrouwde geluiden van de gierende wind in het want en de kloppende golfjes op lager wal, ontgaan iedereen. Zegt wel wat over het slaapniveau. Niemand heeft iets gemerkt van de aantrekken-de wind. De vooruitzichten voor een nacht op Engelsmanplaat zijn gunstig. Starten met West 5-6 in de avond afnemend. Bij het verlaten van de haven missen we nog net enkele van onze collega's uit Utrecht die (kan het nog toevalliger) beroepshalve op Ameland moeten zijn en zojuist zijn aangekomen met de veerboot. Verbaasd zien ze ons de haven uitvaren. Niet het eerste dat je verwacht op Ameland: een zeilbootje met collega's.

Gaat er dan helemaal niets mis? Kleinigheden: bij het hijsen van de fok blijkt de schoot niet door het lei-ogte te lopen. Dat moet opnieuw. Een zeeschouw bij windje 5 aan de wind te houden bij het hijsen van het grootzeil is ook niet gemakkelijk. Heb je net uitgelegd wat oploeven en afvallen is, sturen ze de boot door de wind en wordt oploeven afvallen en andersom. Na wat begripsverwarring en heen en weer sturen staat het gereefde grootzeil en gelukkig weet Elsbeth nog precies waar we zijn en welke kant we op moeten. Er ontstaat discussie over het

werkeiland dat aan de horizon opdoemt. Albert verwedt er een fles op: een booreiland op het strand van Ameland. Hoe dichterbij we komen des te meer het werkeiland in de Noordzee verdwijnt. Het wandelt met ons mee van het strand af. Het kost Albert een fles drank.

alles verlaten op een onbewoond eiland. Ik haal de telescoop tevoorschijn. Even kijken naar het wachtershuisje of we echt alleen zijn. Geen beweging daar, weinig vogelbeweging ook. Veel scholeksters en wulpen, maar heel ver weg. We kunnen er verantwoord af. De maag-

VOOR HET EERST OP DE ZEEBODEM

We zijn er eigenlijk net iets te vroeg. Op het hoogste water en het is springtij. Even oppassen dus. Eerst maar eens voor anker en afwachten. Ik wil graag een mooi plekje waar we vaste grond hebben en lang kunnen droogliggen. Een uur na hoogwater varen we de boot vast in de buurt van het vogelwachtershuisje. We hebben nog steeds flinke wind en echt aangenaam is het niet, maar het weerbericht van de kustwacht laat ons niet in de steek. Met het vallen van het water valt ook de wind weg. De lucht breekt open, de zon komt door en het landschap verandert voor onze ogen. Mooier had ik het me niet kunnen voorstellen voor beginnende droogvallers. Wat even een kolkende massa water was, wordt een mooie gele zandvlakte. Zo ver als je kunt kijken, is land, blauwe lucht, foeragerende vogels. De zeegeulen liggen ver weg. We zien ze alleen nog in een luchtspiegeling. Geen mens te zien, het huisje is duidelijk nog niet bewoond, er zijn geen andere schepen. We zijn van God en

delijke droogvallers maken echter nog geen aanstalten. Ze weten ook niet zo goed hoe het nu verder moet. Ik vul twee emmers met water, alvast voor straks en stap af en loop richting Rif. We staan op een mooi stuk. Lekkere harde ondergrond, niet ver van het Smeriggat, veel kokkels in de grond, veel zeesla. Genoeg voor de hele week. Albert kijkt even vanuit zijn kookplek door het luik naar buiten. Weet niet wat hij ziet. Het vuur onder het eten gaat uit en voorzichtig zet de bemanning voet op de plaat. Vijf minuten later lopen ze als een stel scholeksters met het hoofd naar beneden gebogen. Af en toe een kokkel pakken, bekijken en in de zak. Al gauw vindt de schifting plaats, de kleine gaan eruit, de grote blijven over. Als je zoveel ruimte hebt weet je soms niet waar je moet lopen. Fijn dat er een huisje is, een mooi doelwit. Ze blijven lang weg.

We hebben zo'n avond op het Wad waarop alles klopt. Een emmer kokkels die lekker een nacht zand kunnen spuwen. We eten de pasta met

zeesla en spek. Zout kun je laten staan. Een klassieke ondergaande zon, een licht windje. De avond gaat geruisloos over in de nacht. We zetten mooie muziek op. 'Vondeling van Ameland' van Boudewijn de Groot (tekst Freek de Jonge). We hoeven niet te letten op het volume, er is niemand die ons hoort. De sfeer is ontspannen, onwerkelijk, gebroederlijk. We rollen in bed.

NAAR SCHIERMONNIKOOG

Om vijf uur word ik wakker, het nachtelijke hoge water heeft geen verandering gebracht. We liggen nog steeds op dezelfde plek. Even een moment van onzekerheid, we zullen toch nog wel weg komen straks....? Anneke is ook wakker en samen zetten we de kokkels in een schoon watertje. De zon komt op en we zijn de gelukkigste mensen op de wereld. Wat is daar toch weinig voor nodig: een opkomende zon boven een drooggevallend wadplaat.

We zien het water snel opkomen, ze zijn onder de indruk van de snelheid. Ik maak ze een beetje bang met de tabellen. Zouden we wel genoeg water krijgen... misschien moeten we wel twee weken wachten op het volgende springtij. Dat vindt niemand erg. Overmacht, staat vast wel ergens in de CAO Jeugdzorg.

Anderhalf uur voor hoog water komen we los en varen we onder Engelsmanplaat naar Schiermonnikoog. De prikken van de vaargeul staan er slecht bij. We moeten goed opletten, maar de bemanning kan het al goed zelf. We hebben een mooie plekje in een bijna verlaten haven. Geen

charters, verlaten steigers.

Nieuw is het havengebouw, op een half mislukte terp. Ik moet er erg aan wennen en mis de douche- en wc-wagens. Het laatste stukje redje-zelf-maar Nederland is ook op Schier verdwenen. Er komt een nieuwbouw havengebouw met restaurant. Jammer, jammer, jammer. Ik probeer het uit te leggen aan mijn 'wadvaarders', maar dat lukt niet goed. Ze kunnen zich ook niet voorstellen wat de sport is om met je hele gezin in wagens te douchen voor 1 euro. Goede herinneringen. 'Achterhaald', zeggen ze...

Ook Schier is een nieuwe wereld. We gokken op de prijs voor vijf koffie bij Hotel van der Werff. We zitten er allemaal euro's boven. Ook hier worden alvast voorschotjes genomen op lange weekends wandelen en fietsen. Ik ben een wandelend reclamebord voor het Wad.

Die avond genieten we in vijf sessies van de kokkels. Kokkels met witte wijn, met bier, met whisky, puur en on the rocks. Het begint voor het eerst zachtjes te regenen. Ik gooi het kuipkleed over de giek en we kunnen lekker dooreten onder de luifel. Kokkels van het Wad, de geur van een waddenhaven bij laag water.

AFSCHEID

Voor Albert is het moment gekomen. Hij neemt de volgende ochtend de eerste veerboot terug. Hij moet nog met de bus en de trein naar Harlingen om zijn motor op te halen voor de terugreis naar woonplaats Doetinchem. De overblijvers varen met mij naar het Lauwersmeer voor de grote schoonmaak. Veel onweer, bliksem en windstoten op de laatste dag. Fikse buien helpen bij het schoonmaken. Het zout spoelt vanzelf weg. We liggen de laatste nacht achter het anker in de muggen. We hebben zelfs de tijd voor een spelletje Ya-tzee, de hele week nog geen tijd voor gehad. Hoe gaan we afscheid nemen? Elsbeth verkneukelt zich over de verhalen die ze kan vertellen aan haar vriendinnen die zo'n avontuur nog nooit meegemaakt hebben. Aalze verlangt naar zijn echtgenoot, hij geniet ervan dat hij erg gemist is thuis. Anneke heeft al heimwee voordat ze het schip verlaten heeft. Ik zet ze in ploegen af bij de sluis met aansluiting voor bus en trein. Ik ben voor het eerst in de week alleen. Een mengeling van melancholie, heimwee en opluchting over de goede afloop. Ik heb nog een dag om af te kicken en kan dan weer uitkijken naar de schipperse met wie ik de boot naar de thuishaven vaar.

Vast!

Tekst en foto's Rian Rensen-Bronkhorst

Je merkt vaak dat veel mensen de nabijheid van een prik een veilig gevoel geeft. Jan Werner geeft in zijn boek over wadvaren als mening: "Etwas Abstand halten! Zwischen drei und zehn meter dürfte nicht falsch sein" (onze website houdt het nog krapper: "drie tot acht meter"). Ook heeft hij het over: "Immer den Pricken nach". Nou dat alles blijkt geregeld weer met de nodige korreltjes waddenzout genomen te moeten worden.

Zo waren we dit jaar onderweg van Neuwerk naar Wangerooge. We wilden ergens in de buurt van Spieka-Neufeld tij stoppen. Dat gebeurde ook, alleen niet vrijwillig in voldoende water, achter ons anker. Zeker twintig meter van de prikken raakten we pardoes vast, van ruim vier meter water was er opeens niet meer dan zo'n zestig centimeter water. Een van ons had overboord kunnen gaan om te proberen de boot nog weg te duwen, maar het was heel dichtbij de plaats waar we hadden willen ankeren en zo te voelen was de bodem rond de boot mooi vlak. Het stroomde wel heel hard. Toen we allang vast lagen en het water bijna helemaal weg was, was er opeens een enorm geklots rond de boot die vervaarlijk naar stuurboord begon te hellen, alles binnen begon te schuiven en wij begonnen ons ernstige zorgen te maken. Daarna kwam de boot langzaam weer overeind om te eindigen met enkele graden helling naar bakboord.

aanbevolen afstand: geen 3 tot 10 meter!

De prikken bleken midden op een hoge bult te staan. Om onze geplande ankerplaats te bereiken hadden we zeker een afstand van vijftig meter moeten aanhouden of de prikken ruim aan de verkeerde kant moeten passeren.

heuvellandschap, gevormd binnen 10 minuten`

zien. Het zou leuk zijn als iemand dit verschijnsel zou kunnen verklaren, zie foto omslag.

TIP

Vijf dagen later raakten we vast op het Pieterburenwad, deze keer 'eigen schuld dikke bult' bij de ZOL15, tegenover de Andelst bult! We steken op het Pieterburenwad altijd een heel stuk af, maar nooit zo extreem als deze keer. We voeren achter een charter aan met het idee: "charters steken dieper dan wij, doen wij dus ook, moet kunnen". Dat kan dan wel waar zijn maar ze hebben veel meer motorvermogen en zijn niet zo vlak waardoor ze minder 'plakken'. Dus toen onze voorganger met veel gemaal van koers veranderde, was het voor ons te laat. Heel vervelend want het was net hoogwater en de komende dagen was er alleen maar minder water te verwachten. Wat nu, hulp invoeren? Gelukkig kwam er een kleine platbodem langs die iets verderop ook vast gezeten had. Zij boden ons hulp aan die we dankbaar aanvaardden. En nu komt het: in voldoende water gingen ze voor anker, wij brachten met de bijboot een lijn over en niet veel later kon ieder weer zijns weegs gaan! Eigenlijk spreekt dat anker uitbrengen voor zich maar wij zouden er tot die middag niet aangedacht hebben.

WAT ZOU DIT ZIJN?

Rond de boot zag het er woest uit, we lagen in een groot gat. Aan de kant waar we eerst naar toe gezakt waren, was nu een enorme bult.

Tijdens onze rondwandeling op deze vermoedelijk vrij recent gevormde plaat, die uit hard

en grofkorrelig zand bestond, zagen we enkele ronde gaten met het formaat van een tweeuromunt, daarnaast lag een prop zand in de vorm van de stop van een karaf. Heeft er iemand enig idee wat dit zou kunnen zijn? Er zaten op de plaat wel enkele Amerikaanse zwaardschedes in de bodem. Maar de gaten waren leeg, er lagen geen lege schelpen en er waren ook geen afdrukken van meeuwenpoten of van snavels te

Verwachting voor de komende dagen: N tot NW, toenemend zes tot zeven

TERUGTOCHT DOOR HET EMS-JADE KANAAL
Door Gerke Brouwer

Na twee dagen verwaaid liggen in het bijna windstille kommetje van museumhaven Carolinensiel -boven Spiekeroog waait het NW 10-varen we met twee schepen de sluis van Harlesiel uit. Het is even wat stiller, weliswaar NW 5 à 6, in buien 8, maar dat kan ons niet weerhouden. Wij gaan wind mee. Halverwege de geleidedam aan onze westzijde, steken we direct stuurboord uit, richting de Jade. Peter Renken, onze lokale informant, heeft op onze kaarten vlak onder de kust een route ingetekend waar half tij meer dan voldoende water zou staan. De Blauwe Vinvis en de Lezo, twee vissermanaken van zo'n 11 meter, stuiven met een dik rif in het zeil, onder nostalgisch logo en fikse bakstagwind over de soms angstig ondiepe platen. Van waypoint naar waypoint –leve de gps- zeilen we via het laatste stukje van de officiële prikkengeul, vlak onder Minseneroog, de diepe Jade op. De tocht gaat naar Wilhelmshaven, alles bij elkaar een dikke dertig mijl.

Aan stuurboord, boven de vaste wal, verschijnt de meest vreselijke zwarte lucht van de dag. We overleggen welke voorzorgsmaatregelen we moeten nemen om ons ongewisse lot te ontlopen. Zeil minderen, Hooksiel binnenlopen? Twintig minuten later is het zwart mijlen voor ons uit als in het niet vervlogen. Met het laatste deel van de vloed gaat het nu hard zuidwaarts. We komen een heel eind, maar met Wilhelmshaven in zicht begint de eb zich stevig te roeren. De wind flauwt af en steeds langzamer draaien we aan het eind van de middag, nu onder vol tuig, de ruime Nassau-haven binnen. De zon breekt door. Een super zeildag.

De dag erop varen de twee schepen onder uitbundige zonnenschijn door de grote Seeschleuse Wilhelmshaven binnen, voor de start van onze

tocht binnendoor over het Ems-Jade kanaal. Hier doet zich een typisch Duits fenomeen gelden. Nergens, maar dan ook nergens, staan openingstijden van bruggen of sluizen aangegeven. Marifoon lijkt in dit land onbekend. De waterstaatkundige werken zijn niet aanspreekbaar. Pas drie bruggen en een sluis verder blijkt er een folder voorhanden waarin een en ander uit de doeken wordt gedaan. Inmiddels varen we al weer een tijdje tussen gestolde industriële revolutie van rond 1900. De imposante ijzeren Kaiser Wilhelm Brücke draait voor een marineschip en wij kunnen zomaar meeliften. Verderop worden we keurig gespot door de brugwachter van de een stuk bescheidener, maar eveneens uit zwaar ijzer en klinknagels opgetrokken Deich Brücke. Dan een sluis, daar vinden we onze folder en vervolgens strijken we nog net voor de lunch de masten voor de rest van onze 70 kilometer lange excursie. De middag besteden we luchtig, doch decent gekleed, aan ontspannen kanaalvaren onder een magistrale, stralende zon. Een snor van glashelder, goudbruin veenwater voor de boeg, een bruggetje, een stukje varen, nog een bruggetje, een sluis, alles door een aangenaam ogend, licht glooiend coulisselandschap. We wisselen vriendelijkheden met de brugwachter, die vaak een paar bruggen met je meefietst. Achter de dijk is alleen zijn pet net zichtbaar, in hetzelfde tempo als de schepen, voortglijdend in totale rust.

Op aanraden van een sluismeester meren we af bij watersportvereniging Marcardsmoor. Een hard aan de 400 meter steigers timmerende club, die z'n zaakjes prima voor elkaar heeft. Het dorpje van duizend zielen en drie straten met een Bäcker en een Kneipe voorziet in al onze behoeften. In de Kneipe hangt de waard mistroostig achter zijn tapkast en wisselt een incidenteel woord met de enige, al even sombere gast. Met ons vieren zijn we niet minder dan een invasie. Er verschijnt bier en een glim-

lach, de kaart van de gutbürgerliche Küche bevat liefst 72 verschillende hoofdgerechten. Alles kan bereid worden. Kein problem. Een ouder dametje laat zich de keuken insturen en de machinerie van potten en pannen komt tot leven. Een dik half uur later is onze tafel gevuld met versbereide groenten, Salz- en Bratkartoffeln. De Holzfellersteak sputtert op zijn gloeiend heet gietijzeren schaalte, ongetwijfeld overgebleven uit de industriële ijertijd. De klassieke Zigeunerschnitzel is perfect en het gedünstetes Rindfleisch is bijna culinair te noemen. We valen voldaan te kooi.

Met nog steeds volop zon lopen we Aurich binnen. Vriendelijk provinciestadje, waar geen oorlog de historische gebouwen heeft aangetast. Wat slenteren en we varen verder. Het landschap langs dit deel van het kanaal is saai, de langzaam grijs wordende lucht past zich daarbij aan. Op het eind van de middag stopt de reis net voor de Kesselschleuse, onze toegangspoort tot Emden. Een zeer bijzonder waterwerk op het kruispunt van twee kanalen. Eén sluis, vier kolken, met in het midden een achthoekig bassin. Daarin zit ook de naamgeving van de sluis; de

overeenkomst met de grote, achthoekige metalen theeketels uit grootmoeders tijd, die het in Ost-Friesland nog steeds zo goed doen. Er is geen meneer Kessel aan te pas gekomen, zoals we eerst veronderstelden.

Onder hernieuwde zonneshijn varen we door een smalle gracht richting museumhaven van Emden. Centraler in de stad kun je niet liggen. Emden in de zomer in de zon is dynamisch, het bruist. Er is meer dan genoeg te doen en te zien. De geroemde Kunsthalle is weliswaar gesloten wegens een nieuw te openen tentoonstelling, maar het Ostfriesisches Landesmuseum in het Rathaus am Delft, direct aan de haven, biedt een meer dan uitstekend alternatief. Een indrukwekkende overzichtstentoonstelling van Oostfriesische maritieme schilderkunst van de laatste eeuwen. Het uitzicht vanaf de toren mag er ook wezen.

Aan het eind van de middag varen we door, richting zout. De Nesslerander Schleuse is wegens renovatie gesloten tot minstens 2009. Het wordt dus de grote Seeschleuse, waar we afhankelijk zijn van het schutten van de beroepsvaart.

Net achter een coaster varen we zonder wachten de immense kolk in. Aan het eind staat de sluismeester te roepen dat we niet vast moeten maken. Achter ons sluit de deur, we maken een rondje en voor ons schuift hij open. Gleichstand, wegwezen, schnell. Over de biologisch dood-verklaarde Eems schuiven we een uur later Termentenzijl in. In het avondlicht zweeft de kop van Robje de havenzeehond geruisloos over het rimpelloze water. Als dat maar geen gesloten gebied wordt. De volgende dag gaat het stroom en een frisse ZO bries -eindelijk- mee, met dik 10 knopen richting Ra-wadje.

NASCHRIFT

Later, altijd later, werd onze aandacht gevestigd op de zeer bruikbare kartografische uitgaven van Jübermann-Verlag (www.juebermann.de). Deze uitgever van roei- en kano kaarten en gidsen voor Duitsland en Oostenrijk heeft een aantal ringband gidsen met zeer gedetailleerde nautische informatie. Niet alleen over de Duitse waddenkust, maar ook over juist voor wadvaarders interessante binnenlandse kanaalverbindingen. Of zoals ze zelf zeggen:

Dieser Atlas bieten alle Informationen, die der Wasserwanderer unterwegs benötigt : Gewässer-km, Anlande- u. Befahrungsverbote, Rast- und Biwakplätze, Liegeplätze, Slip-, Ein- und Ausstiegsmöglichkeiten, Betonnung, Tiefen, Brückenhöhen, Anschriften- und Ausstattungsliste der Vereine und Campingplätze, und eine Kartendarstellung, die nicht hinter'm Deich aufhört, also für Landausflüge oder Radtouren (zum Rückholen des PKW's) ebenso geeignet ist.

Onze bestelling hebben ze via hun webwinkel inmiddels binnen.

Rondje Engelsmanplaat, Smeriggat 25 mei 2007

MET DE WESTERDIJK ZEESCHOUW WEERLICHT,
DIEPGANG 80 CM

Door Els en Luuk Knol
elsweerlicht@gmail.com

DE INGANG

Vanaf de Zoutkamperlaag en boei WG 15, de vroegere WG-SG, zie je westwaarts het gele NBW tonnetje plat liggen bij laag water. We konden er met onze diepgang van 80 cm niet in tot circa 2 uur na LW. Er is bijna over de hele lengte van de ingang zo weinig diepte, dat wij daar bij een gemiddeld LW niet overheen konden komen.

Ongeveer 2 uur na LW kun je wel zover het Oude Smeriggat in om een oppertje te zoeken onder het Rif. Bij de aangegeven virtuele GPS posities van Teun van Waart moet je de OSG 22 echt zien als een punt dat je zuidelijk moet passeren als je zo ver mogelijk wilt komen. Voor een anker/droogval/tijstop maakt dat niet uit. Doorgaande vaart is dan nog (lang) niet mogelijk.

Zodra er wat meer water staat is het meest eenvoudig om de posities van de vroegere RWS boeien te volgen. Te halen van het Oostblad van vorig jaar. Of haal de gegevens van <http://www.filo.nl/users/nopoints/>

Let op: de door RijksWaterstaat in 2007 nieuw-betonde route aan de westkant (tussen de Holwerderbalg en het Wierumerwad), ter vervanging van de noordelijke route, heeft voor 'alle duidelijkheid' ook de naam Smeriggat meegenomen.

WEET WAAR JE AAN BEGINT

Aan de WNW-kant van Engelsmanplaat in het Oude Smeriggat, met de nieuwe Smeriggat betonning in zicht, is het NOG STEEDS BERE ONDIEP. Wij konden er met een waterstand van +50 NAP niet over. Even later wel, dus laten we zeggen met ca +60 NAP. In ons geval was dat

circa anderhalf uur voor HW, er was die middag een verhoging van 11 cm, weinig golven, een licht NW windje – wel toenemend. Dat laatste was gunstig voor het zeilend voortzetten van het rondje Engelsmanplaat met stroom mee via het nieuw betonde deel van het Smeriggat, Wierumerwad en vervolgens met HW na de PR 2 afstekend naar de Zoutkamperlaag richting Gat van Schiermonnikoog.

TIP

Ergens in het veelomvattende en goed bijgewerkte waypointbestand van Henk Menninga, vindt u de posities van de verwijderde betonning van het toenmalige Smeriggat (om de noord van Engelsmanplaat, te noemen Oude Smeriggat) met een X er voor, om aan te geven dat de boeien niet meer bestaan. Ga naar <http://www.filo.nl/users/nopoints/> en u kunt ter zee, ter kust en ter wad.

Simonszand 24 mei 2007

HOE KOM IK IN DE LAGUNE VAN SIMONSZAND?
EN ER UIT?

Door Els en Luuk Knol met Westerdijk Zee-
schouw Weerlicht

a. Sommigen spreken van 2 ankerplaatsen, een noordelijke en een zuidelijke.

De noordelijke is een baai, waarin zelfs met rustig weer de branding overal doorloopt. Misschien overkomelijk, maar wij vinden die baai ongeschikt, want te onbeschermt.

Vlabbij, ten zuiden daarvan, is de ingang van een geultje dat naar een ondiepe plas midden op de plaat leidt. Dáár moet je zijn voor een redelijk beschutte overnachting. Met een schip met 80 cm diepgang moet/kun je niet verder dan enige tientallen meters dat geultje invaren, anders zit je wel erg hoog, dan wel loop je gewoon eerder al vast. Dus niet naar 'de lagune'!

b. Voordat je de ingang kan benaderen, moet

je vanuit de betonde geul over een bank heen naar een strook dieper water die oostelijk van Simonszand is. Wij konden een uur na HW Lauwersoog op 24 mei 2007 over die bank heen varen ondanks de merkbare zeedeining. De omstandigheden waren rustig, NW-windje 2-3. We voeren vanuit de Spruit na de groene boei richting zichtbaar zuidelijk puntje zand, aan de zuidzijde daarvan is het geultje – wisten we van eerdere bezoeken. De uitlopers van de bank onder water moet je ter plekke nauwlettend in de gaten houden. De ingang is zeer smal. Weliswaar is de bank noordelijk minder hoog, maar daar is meer kans op branding. Als je het geultje in kunt, kun je ook over de eerder genoemde bank, al zal dat niet aan te bevelen zijn als er zichtbaar branding staat.

c. Het vinden van de ingang: er ligt een brede flauwe drempel voor de geul.

Daar moet je over of omheen.

d. Lopend gepeilde posities toen geultje bijna droog lag

Positie ingang:

N 53° 30.731 E 006° 25.366

e. Verdere posities bij het varen door het geultje:

N 53° 30.738 E 006° 25.345

N 53° 30.761 E 006° 25.320

N 53° 30.784 E 006° 25.298

N 53° 30.805 E 006° 25.282

N 53° 30.850 E 006° 25.326

f. Onze ankerplaats was N 53° 30.879 E 006° 25.208, dan heb je aan de noordzijde een ruggetje zand. Er is weinig draairuimte achter anker. Deze ankerplaats is te ver voor 80 cm diepgang bij een gemiddeld tij: wij kwamen maar net los bij een waterstand van +95 NAP en gelukkig was er een lichte verhoging van de waterstand, zodat we een uur voor HW Lauwersoog weer loskwamen! Beter stoppen bij het tweede of derde waypoint: redelijk beschermt en niet al te hoog.

g. Dit alles niet doen bij onrustig weer en een wilde Noordzee met navenante branding in die omgeving.

Vragen?: luukkknol@tiscali.nl

(Met)Snel het wad op

door Els WEERLICHT

Ruim voor het seizoen bestudeert het bestuur van de Wadvaarders de getijtafel om een geschikte VIPvaardag te vinden. Een dag waarop gasten uitgenodigd worden met politieke, bestuurlijke of ambtelijke wadbetrokkenheid. Om hen het droogvallen te laten beleven. Je moet er geweest zijn om er over te kunnen praten immers!

Dit jaar was 9 september zo'n dag, het secretariaat stuurde de uitnodigingen de deur uit naar wadbetrokken Tweede-Kamerleden. Een aantal Wadvaardersleden met een boot in omgeving Lauwersoog werd gevraagd of ze die dag ter beschikking wilden/konden zijn. Ook Luuk en ik noteerden thuis de VIPvaardag in onze agenda.

ANDERE GAST

Na de vakantie bleek dat er op de uitnodiging aan de Tweede Kamer geen gehoor was gekomen. Er had zich evenwel een andere gast aangediend bij het bestuur, zeezeiler/auteur Ben Hoekendijk. Die een (toeristisch bedoeld) boek over het wad in voorbereiding heeft met veel luchtfoto's, maar die zelf nog nimmer is drooggevallen. Zijn eigen boot leent zich daar niet voor.

Voorzitter Maarten besloot de vrijgehouden VIPvaardag daarvoor te benutten. En inviteerde Ben Hoekendijk aan boord voor een droogvaldag. Ook wij besloten die dag toch te gaan varen, evenals de families Buiskool en Bosch. Jaap en Yvonne Bosch monsterden aan als bemanning op Ielgoes. Weerlicht was op tijd door de sluis, de Kokkel-bemanning kwam te laat aan boord en miste het konvooitje.

Naar het tij heb je je te voegen, naar het weer ook. Het bleek een dag met straffe wind uit N-NW. Tegen half twee LW. De Ielgoes leek alsnog het gunstige tij te missen door de spertijd van

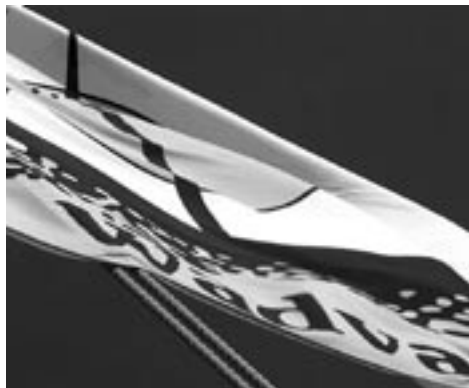
Ben H. voor het eerst op zeewadbodem

de brug over de sluis vanwege het verkeer naar en van de veerboot. Gelukkig werkte de sluismeester mee en kreeg Ielgoes een Vip-behandeling door een minuut voor de sper alsnog tussen brug en sluisdeur te mogen sluizen.

ANDER DOEL

Het doel was de Engelsmanplaat. In tegenstelling tot wat wij verwacht hadden, werd koers gezet naar het Wierumerwad in plaats van het Smeriggat. Dit laatste zien we toch als ultieme plek om droog te vallen, zeker nu de betonning ter plekke verdwenen is. Het werd dus Wierumerwad iets noordelijk van de WW 19 waar we om een uur of half elf de boot aan de grond hebben gezet. Twee uur later zagen we een zeer hobbelig schelpenlandschap om ons heen. Niet echt een plek die je je zou wensen voor vlak en voetzolen. Wadloopgroepen kwamen vanaf de Friese dijk het wad op en waden iets westelijker van ons kruisdiep door een geul naar de uitlopers van de Engelsmanplaat. Kokkel zagen we ver oostelijk van ons aftuigen aan het begin van de Paesensrede. Kennelijk geen water genoeg meer om door te varen. Jammer.

lust voor het oog

In tegenstelling tot de voorspellingen werd het geen miezerige maar een zeer zonnige dag. Zo'n dag waarop je ogen te kort komt om al het fraais om je heen te bewonderen en te beleven. Niet alleen gast Ben H. had het dus druk om een en andere in zijn eigen en digitale geheugen vast te leggen. Onder andere de grote fraaie originele Wadvaardersvlag die wij voor de gelegenheid lieten wapperen.

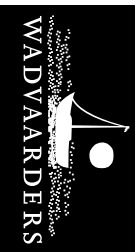
Een mooi staaltje van wadverrassingen speelde zich voor onze ogen af toen er met het opkomende water een skûtsje richting Wierumerwad kwam varen vanaf de Zoutkamperlaag. Ze zijn ondiep, maar als er nog niet genoeg water staat dan kunnen ook zij nog niet verder. Toch proberen wat wel kan. En zo zagen we even voorbij de WW 19 de roerganger gelanceerd worden van zijn vastgelopen helmstok het water in. Gelukkig geen gebroken ledematen. Hij stond op, liep de paar passen die hem van de boot scheidde en werd aan boord geholpen.

Zelf waren we tegen vijf uur weer los en konden dankzij de ietwat noordwestelijke wind de terugtocht ook met bruisend boeg afleggen naar een zanderige anker/droogvalplek in de luwte van Schiermonnikoog. De Ielgoes wist net op tijd de sluis voor sluitingstijd te halen.

gelanceerd na vastloper

DRUKWERK

Postbus 9524
9703 LM Groningen

TPG Post

Port betaald
Port payé
Pays-Bas

